

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22217 - Evolució i Consolidació dels Sistemes Educatius / 40
Titulació	Grau de Pedagogia (Pla 2009) - Tercer curs Grau de Pedagogia (Pla 2016) - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Francisca Comas Rubí	09:30	11:30	Dimecres	10/09/2018	27/02/2019	despatx C104
(Responsable) xisca.comas@uib.es	10:00	12:00	Divendres	01/03/2019	31/05/2019	DESPATX C104
Antonio Juan Colom Cañellas antoni.colom@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					

Contextualització

L'assignatura *Evolució i consolidació dels sistemes educatius* s'imparteix al tercer curs del Grau en Pedagogia durant el primer semestre, és una assignatura obligatòria i té un caràcter bàsic i fonamental per a la formació dels futurs pedagogs i pedagogues. Juntament amb les assignatures Història de l'educació, Teoria de l'educació, i Pedagogia contemporània, configura la matèria *Bases teòriques i històriques* inclosa en el mòdul anomenat *Fonaments teòrics* d'aquests estudis de Grau. En conseqüència, les quatre assignatures que formen aquesta matèria anomenada *Bases teòriques i històriques* estan coordinades i es complementen.

Requisits

Recomanables

Es recomana cursar aquesta assignatura un cop aprovada la *Història de l'educació* de primer curs, i abans de la *Pedagogia contemporània* de quart curs.

Competències

Guia docent

Específiques

- * B1. Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals, legals i antropològics de l'educació. B10. Evaluar polítiques, institucions i sistemes educatius. B19. Identificar plantejaments i problemes educatius, indagar sobre ells: obtenir, registrar. Tractar i interpretar informació rellevant per emetre judicis argumentats que permetin la millora de la pràctica educativa. .

Genèriques

- * A1. Capacitat per comprendre la complexitat dels processos educatius en general i dels processos formatius en particular (finalitats i funcions de l'educació i del sistema educatiu, teories del desenvolupament i de l'aprenentatge, l'entorn cultural i social i l'àmbit institucional i organitzatiu dels centres, el diseny i desenvolupament de programes, el rol dels educadors...). A4. Capacitat per analitzar i qüestionar les concepcions de l'educació derivades de la recerca. A12. Capacitat per treballar en equip amb els companys com a condició necessària per a la millora de la seva activitat professional, compartint coneixements i experiències. A18. Capacitat per expressar-se i entendre idees, conceptes i sentiments oralment i per escrit amb un nivell d'us adequat als destinataris. A19. Capacitat per cercar, seleccionar, ordenar, relacionar, avaluar i valorar informació científica procedent de diferents fonts. .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura s'organitzen seguint un ordre cronològic, i es treballen tant a nivell teòric com pràctic durant el semestre

S'explicarà l'origen dels sistemes educatius a Europa com a referent per aprofundir en l'inici i evolució del sistema educatiu espanyol. S'explicarà, en diferents períodes i contextes polítics (dictadura, democràcia, monarquia) de l'època contemporània, l'evolució i configuració del sistema educatiu en relació a qüestions com la configuració d'identitats nacionals, la intervenció dels poders públics en matèria escolar, les iniciatives socials, el debat entre el laïcisme i la confessionalitat, la llibertat docent, els continguts escolars, la renovació de materials i espais per a l'ensenyament, les desigualtats socials a l'escola per motius de gènere, discapacitat, o procedència social, la democratització de l'ensenyament, la professionalització dels mestres, la renovació escolar, etc

Continguts temàtics

BLOC 1. ELS SISTEMES EDUCATIUS A EUROPA. ORÍGENS DEL SISTEMA EDUCATIU ESPANYOL

TEMA 1. Fonaments polítics, econòmics i socials que condicionaren el naixement dels sistemes educatius nacionals a Europa

TEMA 2. Orígens i configuració del sistema educatiu espanyol fins a la Llei Moyano (1957)

BLOC 2. LA RENOVACIÓ EDUCATIVA DURANT EL SEXENNI REVOLUCIONARI I LA RESTAURACIÓ

TEMA 3. La influència de l'Institucionisme en la renovació pedagògica, la professionalització del magisteri i la defensa de la llibertat docent

Guia docent

TEMA 4. Regeneracionisme i educació durant el primer terç del segle XX. La influència de l'Escola Nova

TEMA 5. Laïcisme versus confessionalitat. Algunes experiències escolars renovadores

TEMA 6. Els projectes educatius de la II República (1931-1939)

TEMA 7. Educació i repressió durant la Guerra Civil

BLOC 3. EL SISTEMA EDUCATIU DURANT LA DICTADURA FRANQUISTA

TEMA 8. La transformació del sistema educatiu durant el Franquisme i la construcció d'una nova cultura escolar: del nacionalcatolicisme a la tecnocràcia.

TEMA 9. La modernització educativa en el darrer Franquisme i la Llei General d'Educació de 1970

BLOC 4. DE LA TRANSICIÓ A L'ACTUALITAT: EL SISTEMA EDUCATIU ESPANYOL A DEBAT.

TEMA 10. El sistema educatiu des de la Transició fins a l'actualitat. Problemàtiques i elements de debat.

Metodologia docent

Els continguts de l'assignatura es treballaran tant a les classes de teoria com als seminaris o classes pràctiques

Volum de treball

El volum aproximat de treball presencial i no presencial d'aquesta assignatura el teniu detallat a continuació. Hi haurà un total de 46 hores presencials. L'alumne, de manera individual o en grup, haurà de treballar una mitja de 104 hores no presencials.

Activitats de treball presencial (1,84 crèdits, 46 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Explicació dels continguts de l'assignatura	Grup gran (G)	Durant les classes teòriques o de grup gran s'explicaran les idees més importants dels continguts de l'assignatura, amb la finalitat que l'alumne/a pugui situar-se a nivell contextual, tengui una visió clara i ordenada d'allò més important de cada tema, així com del que s'ha treballat i publicat sobre el mateix. La lliçó magistral es complementarà amb recursos didàctics que la facin més dinàmica i comprensible, com fragments de vídeo, fonts primàries, testimonis, etc. Es podrà recomenar també l'assistència a alguna conferència pública com a activitat per a l'assignatura, o es podrà organitzar, alguna visita fora del Campus de la UIB.	30
Classes pràctiques	Seminaris de pràctiques	Grup mitjà (M)	La finalitat dels seminaris o sessions de pràctiques és complementar els continguts de l'assignatura amb activitats diverses d'aprenentatge cooperatiu en les que el professor/a esdevindrà un mediador en la generació del coneixement i desenvolupament d'habilitats i competències pròpies de l'assignatura.	14

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			També es donaran les pautes i es farà el seguiment del treball de curs que els alumnes han de realitzar. Al llarg del semestre es podrà recomenar també l'assistència a alguna conferència pública com a activitat per a l'assignatura, o es podrà organitzar alguna visita fora del Campus de la UIB. A inici de curs es publicarà a l'aula virtual el cronograma específic de les sessions pràctiques d'aquesta assignatura, que podrà incloure alguns canvis respecte al cronograma general.	

Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Amb l'objectiu d'avaluar si s'han entès i assimilats de manera comprensiva els continguts de l'assignatura treballats a les classes, la bibliografia bàsica i les lectures complementàries recomanades, l'alumnat farà un examen final amb preguntes a desenvolupar referides als blocs temàtics de l'assignatura, que s'hauran treballat tant a les classes teòriques com pràctiques, i complementat amb la bibliografia bàsica i lectures concretes indicades. L'examen tindrà una durada de 2 hores, i comptarà amb 4 preguntes a desenvolupar, cada una de les quals es podrà valorar amb un màxim de 2,5 punts, essent la nota màxima de l'examen un 10.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà als estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (4,16 crèdits, 104 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectura comprensiva, ampliació i assimilació dels continguts dels blocs temàtics	Els alumnes, de manera autònoma i individual, hauran de fer una lectura comprensiva i en profunditat de la bibliografia que la professora recomani per a cada tema amb l'objectiu d'ampliar els continguts exposats i explicats a les classes o els que es treballin als seminaris pràctics, així com la que s'hagi de fer servir per a l'elaboració del treball de curs. Els continguts, degudament ampliat, s'hauran d'assimilar de manera comprensiva, i s'hauran de memoritzar per a l'examen final.	50
Estudi i treball autònom individual	Lectura d'una obra biogràfica	Es pretén que l'alumnat conegui la història de l'escola a través del testimoni dels seus protagonistes. Per aquest motiu a inicis de curs s'oferirà un llistat de possibles llibres de lectura de caràcter biogràfic dels quals els alumnes hauran de elegir-ne un per fer-ne una lectura comprensiva i una posterior tutoria amb la professora	19
Estudi i treball autònom en grup	Treball de recerca històrica educativa (mapping)	Els alumnes, preferentment en petits grups , faran una recerca i mapeig sobre la història i el patrimoni escolar d'un municipi de Mallorca. Aquest treball forma part d'una experiència d'innovació docent compartida amb altres assignatures del grau d'Educació Social. Les pautes (calendari, seguiment, apartats, normes, entrega final, ...) per a l'elaboració del treball es donaran a inici de curs, i es penjaran a l'aula virtual.	35

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

L'assignatura podria incloure alguna/es sortida/es fora dels recintes de la UIB. Si fos el cas, aquestes sortides es publicarien en el cronograma de l'assignatura i es reflectirien en l'agenda de l'aula virtual amb temps suficient perquè l'alumnat pogués organitzar-se. Els desplaçaments podrien fer-se amb transport públic i/o amb vehicles particulars. En cas que les condicions climatològiques fossin adverses, s'ajornaria la sortida/ visita. Així i tot, qualsevol sortida implica certs riscos d'accidents de major o menor grau, per la qual cosa abans de realitzar la sortida, es penjaria a l'aula virtual un document amb una descripció de la sortida, on s'inclouria l'adreça de destí, mapa de localització o enllaç al mateix, objectius de la visita i durada de la mateixa. En aquest mateix document s'avisaria novament dels riscos que pot implicar la sortida (accidents de trànsit, atropellaments, caigudes, etc.) i es donarien les recomenacions oportunes per tal de pal·liar, en la mesura que es pogués, la gravetat que qualsevol incident pogués implicar (telèfons d'emergència, recomenacions específiques segons la climatologia, etc.)

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà a través de diferents tècniques que s'especifiquen a continuació.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Explicació dels continguts de l'assignatura

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Durant les classes teòriques o de grup gran s'explicaran les idees més importants dels continguts de l'assignatura, amb la finalitat que l'alumne/a pugui situar-se a nivell contextual, tenguí una visió clara i ordenada d'allò més important de cada tema, així com del que s'ha treballat i publicat sobre el mateix. La lliçó magistral es complementarà amb recursos didàctics que la facin més dinàmica i comprensible, com fragments de vídeo, fonts primàries, testimonis, etc. Es podrà recomenar també l'assistència a alguna conferència pública com a activitat per a l'assignatura, o es podrà organitzar, alguna visita fora del Campus de la UIB.
Criteris d'avaluació	Es valorarà l'assistència participativa i respectuosa a les classes de grup gran, que puntualment podran incloure alguna conferència monogràfica.

La valoració positiva requerirà de puntualitat i seguiment complet de tota la classe.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Guia docent

Seminaris de pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	La finalitat dels seminaris o sessions de pràctiques és complementar els continguts de l'assignatura amb activitats diverses d'aprenentatge cooperatiu en les que el professor/a esdevindrà un mediador en la generació del coneixement i desenvolupament d'habilitats i competències pròpies de l'assignatura. També es donaran les pautes i es farà el seguiment del treball de curs que els alumnes han de realitzar. Al llarg del semestre es podrà recomenar també l'assistència a alguna conferència pública com a activitat per a l'assignatura, o es podrà organitzar alguna visita fora del Campus de la UIB. A inici de curs es publicarà a l'aula virtual el cronograma específic de les sessions pràctiques d'aquesta assignatura, que podrà incloure alguns canvis respecte al cronograma general.
Criteris d'avaluació	Es valorarà l'assistència participativa i respectuosa en els seminaris de pràctiques, així com el desenvolupament i resultat de les activitats que se proposin, entre les que es podrà incloure alguna visita fora del Campus o alguna conferència fora de l'horari de l'assignatura. La valoració positiva requerirà de puntualitat i seguiment complet de tota la classe-seminari, i de la correcta realització de l'activitat que se proposi.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Amb l'objectiu d'avaluar si s'han entès i assimilats de manera comprensiva els continguts de l'assignatura treballats a les classes, la bibliografia bàsica i les lectures complementàries recomenades, l'alumnat farà un examen final amb preguntes a desenvolupar referides als blocs temàtics de l'assignatura, que s'hauran treballat tant a les classes teòriques com pràctiques, i complementat amb la bibliografia bàsica i lectures concretes indicades. L'examen tindrà una durada de 2 hores, i comptarà amb 4 preguntes a desenvolupar, cada una de les quals es podrà valorar amb un màxim de 2,5 punts, essent la nota màxima de l'examen un 10.
Criteris d'avaluació	Es valorarà: - El nivell de coneixements adquirits- La comprensió dels continguts.- La claretat, coherència i capacitat de síntesi en les respostes- La correcta utilització del llenguatge, havent de tenir cura de l'ortografia i la gramàtica.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Lectura d'una obra biogràfica

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Es preten que l'alumnat conegui la història de l'escola a través del testimoni dels seus protagonistes. Per aquest motiu a inicis de curs s'oferirà un llistat de possibles llibres de lectura de caràcter biogràfic dels

Guia docent

	quals els alumnes hauran de elegir-ne un per fer-ne una lectura comprensiva i una posterior tutoria amb la professora
criteris d'avaluació	Durant el semestre, sempre abans de la data d'avaluació complementària , els alumnes hauran de fer una tutoria amb la professora per parlar de l'obra que hauran llegit.
	Amb aquesta tutoria es valorarà la comprensió de l'obra i la capacitat de relacionar-la amb els continguts de l'assignatura.
	Percentatge de la qualificació final: 10%

Treball de recerca històric educativa (mapping)

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes, preferentment en petits grups, faran una recerca i mapeig sobre la història i el patrimoni escolar d'un municipi de Mallorca. Aquest treball forma part d'una experiència d'innovació docent compartida amb altres assignatures del grau d'Educació Social. Les pautes (calendari, seguiment, apartats, normes, entrega final, ...) per a l'elaboració del treball es donaran a inici de curs, i es penjaran a l'aula virtual.
criteris d'avaluació	Es valorarà: - La capacitat de dur a terme una recerca en història de l'educació, incidint especialment en el tractament de les fonts.- La implicació de l'alumnat en el procés d'elaboració del treball, tot seguint les passes indicades pels professors.- La qualitat de la presentació del treball- La correcta utilització del llenguatge (ortogràfica i gramaticalment)

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

En aquest apartat de la guia docent vos oferim una bibliografia bàsica per a l'estudi dels continguts de l'assignatura, i una bibliografia complementària per a la seva ampliació.

Per limitacions d'espai en les guies docents, aquesta bibliografia no pot recollir totes les publicacions que tracten els continguts de l'assignatura, entre les quals hi ha nombrosos articles científics de temàtica molt concreta. S'ha optat per incloure els llibres i obres més generals. Això no obstant, a l'aula virtual de l'assignatura, a mesura que es vagin treballant els temes, s'oferirà una bibliografia més específica per a cada un d'ells que permeti recollir els articles més recents, i que l'alumnat pugui fer servir per preparar-se els continguts.

Bibliografia bàsica

- ESCOLANO BENITO, A. La educación en la España contemporánea. Políticas educativas, escolarización y culturas pedagógicas. Madrid: Biblioteca Nueva, 2002
- POZO ANDRÉS, M.M. DEL (Ed.) Teoría e instituciones contemporáneas de la educación. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004
- PUELLES BENÍTEZ, M. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Tecnos, 2010
- RUIZ BERRIO, J. *Génesis de los sistemas educativos nacionales: Historia de los sistemas educativos contemporáneos*. Madrid: UNED, 1988
- TIANA FERRER, A. y otros (coord.) *Historia de la Educación (Edad Contemporánea)*. Madrid: UNED, 2002.
- TRILLA, J. (Coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001

Guia docent

VIÑAO FRAGO, A. Sistemas educativos, culturas escolares y reformas. Madrid: Morata, 2002.

Bibliografía complementària

- BALLARÍN, P. Educación de las mujeres en la España contemporánea (siglos XIX y XX). Madrid: Síntesis, 2001.
- BARTOLOMÉ MARTÍNEZ, B. (dir) Historia de la acción educadora de la Iglesia en España. II. Edad contemporánea. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, 1997.
- CAPITÁN, A. La educación en la España contemporánea. Barcelona: Ariel, 2000.
- CAPITÁN, A. Republicanismo y educación en España (1873-1951). Madrid: Dykinson, 2002
- DÁVILA BALSERA, P. La honrada medianía. Génesis y formación del magisterio español. Barcelona: PPU, 1994.
- FLECHA, C. Las mujeres en la legislación educativa española. Sevilla: Kronos, 1997.
- GONZÁLEZ-AGÀPITO, J.; MARQUÈS, S.; MAYORDOMO, A.; SUREDA, B. Tradició i renovació pedagògica. 1898-1939. Història de l'Educació. Catalunya, Illes Balears, País Valencià. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002
- LÓPEZ MARTÍN, R. Ideología y educación en la dictadura de Primo de Rivera. Valencia: Universidad de Valencia, 1994.
- LOZANO, C. La educación en los siglos XIX y XX. Madrid: Síntesis, 1994.
- LOZANO, C. La escolarización. Historia de la enseñanza. Barcelona: Montesino, 1980.
- MAYORDOMO, A.; FERNÁNDEZ SORIA, J. M. Vencer y convencer. Educación y política. España (1936-1945). Valencia: Departamento de Educación Comparada e Història de la Educación, 1993
- MOLERO PINTADO, A. La Institución Libre de Enseñanza. Un proyecto de reforma pedagógica. Madrid: Biblioteca Nueva, 2000.
- PUELLES BENÍTEZ, M. de. Estado y educación en la España liberal (1809-1857): un sistema educativo nacional frustrado. Massanet de Selva: Ediciones Pomares-Corredor, 2004.
- PUELLES BENÍTEZ, M. de. Política y educación en la España contemporánea. Madrid: UNED, 2004.
- PUELLES, M. de ; OSSENBACH, G. La Revolución Francesa y su influencia en la educación en España. Madrid: UNED, UCM, 1991.
- RUIZ BERRIO, J. Política escolar en el siglo XIX. 1808-1833. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1970.
- SÁNCHEZ, A. (dir) La batalla por la escuela: el régimen educativo en la constitución de la segunda república. Sevilla: Fundación Genesis, 2003.
- SUREDA GARCIA, B. L'educació a les Balears en el segle XIX. L'educació a les Balears en el segle XX Palma de Mallorca: Documenta Balear, 1998-2000
- VIÑAO FRAGO, A. Política y educación en los orígenes de la España contemporánea. Madrid: Siglo XXI, 1982.
- VIÑAO FRAGO, A. Innovación pedagógica y racionalidad científica. La escuela graduada pública en España (1898-1936). Madrid: Akal, 1990.
- VIÑAO, A. Tiempos escolares, tiempos sociales. Barcelona: Ariel, 1998.

Altres recursos

Al llarg del curs, a través de l'aula virtual, la professora podrà recomenar altres lectures més específiques que no consten en aquesta guia docent per a l'ampliació de temes concrets.

Es recomenarà també COMAS, F. Guia per a la realització de treballs de recerca històricoeducativa. Palma de Mallorca: Edicions UIB, 2014. E-Pub (<http://ebooks.uib.es/store/products-page/destacados/guia-practica-per-a-lelaboracio-de-treballs-historicoeducatiu/>)